

Коробченко М.

БАГАТОРІЧНА І СЕЗОННА ДИНАМІКА ЕПІЗООТІЙ СКАЗУ ЗА УЧАСТЮ ДИКИХ І СВІЙСЬКИХ ССАВЦІВ

*Луганський національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка
Вул. Оборонна 2, Луганськ, 91011; e-mail: aquamarine@ukr.net*

Популяція вірусу сказу підтримується в Україні завдяки відносно високій чисельності природних і синантропних популяцій різних груп ссавців, переважно з ряду хижих (Canivora). Проаналізовано дані про реєстрації сказу у різних видів ссавців, отримані Луганською обласною лабораторією ветеринарної медицини у 2000–2006 роках.

Найбільша кількість позитивних результатів зареєстрована 2001 р. (223 випадки підтвердження сказу), коли, порівняно з 2000 р., загальна кількість реєстрацій цього зоонозу зросла на 24 %. У цей період найбільша питома вага у загальній кількості випадків сказу випала на сільськогосподарських тварин (2000 р. — 47 %; 2001 р. — 34 %), друге місце посідали коти і собаки, на останньому місці — дикі хижі, серед яких переважали лисиці.

2002 року захворюваність різко знизилася (у 2,2 рази), це може бути наслідком проведення у 2001 р. в області оральної імунізації диких хижих, коли було використано 13000 доз приманок. У 2002 р. заходи з оральної імунізації не проводили, і наступного 2003 року відмічено зростання захворювання на 28 %. Тоді основна частина позитивних випадків випала на лисиць та інших хижих, що продовжилася і у наступні три роки, в які очевидними домінантами у виявленні сказу були дикі хижі: насамперед лиси, а також (поодинокі) інші хижаки — вовки, куниця, єноти. Щеплення сільськогосподарських тварин проти сказу у цей період проводили постійно, але після оральної імунізації диких у 2001 і 2005 рр. у наступних на ними 2002 та 2006 р. відмічено різке зниження захворюваності ВРХ — у 2,1 рази.

Після проведеної другої спроби оральної імунізації диких хижих у 2005 р., для якої використано 7605 доз вакцини, знову відмічено різке зниження загальної захворюваності у 2006 році на 49 %: у цей рік зареєстровано тільки 57 випадків лабораторного підтвердження сказу, що є найменшим значенням за весь проаналізований період. За сумою усіх даних має місце динаміка рівня захворюваності тварин на сказ у бік зниження частоти виявлення сказу: 2000 — 34 % (n=521 досліджених проб), 2001 — 38 % (n=584), 2002 — 22 % (n=472), 2003 — 23 % (n=574), 2004 — 19 % (n=551), 2005 — 22 % (n=499), 2006 — 14 % (n=400).

Протягом усіх років відмічена виразна сезонність захворюваності. Як при підйомі загальної захворюваності на сказ (напр., 2001 р.), так і при її зниженні (напр., 2006 р.), а також при зміні домінуючого за кількістю реєстрацій сказу виду тварин найбільша кількість реєстрацій закономірно припадає на III–IV квартали, з виразним піком у IV кварталі. Просліджується певний зв'язок у захворюваності лисиць і сільськогосподарських тварин — у всі роки при зростанні реєстрацій сказу у лисиць, які вірогідно виступають основним джерелом інфекції, частота реєстрацій сказу зростає також і у сільськогосподарських тварин. Цей зв'язок зберігається і сезонному розрізі: за весь період досліджень мав місце щорічний збіг у сезонності виявлення сказу у лисиць та ВРХ — зростання у III кварталі та пік у IV кварталі. При аналізі частоти виявлення сказу у котів і собак такої сезонності не виявлено.

Вірус сказу в природі стійко підтримується і циркулює в популяціях диких хижих ссавців. Провідна роль цієї групи добре видна при аналізі даних щодо дослідження тварин на сказ при планованих діагностичних відстрілах. Такі відстріли щороку проводять перед початком полювання (звичайно у листопаді), що зумовлює підйом загальної кількості реєстрацій сказу в IV кварталі. Проте, у кожному випадку період полювання дає лише половину загальної кількості реєстрацій лабораторного підтвердження сказу у лисиць за рік. Виявлено, що у 2002 і 2005 рр. (у попередні їм роки проведено заходи з оральної імунізації) кількість реєстрацій сказу знизилася як при діагностичних відстрілах, так і при «інцидентних» дослідженнях патматеріалу від лисиць у 2 рази порівняно з попередніми роками.

Отримані дані свідчать про виразну багаторічну і сезонну динаміку зоонозу сказу.

Бібліографія

Коробченко М. Багаторічна і сезонна динаміка епізоотій сказу за участю диких і свійських ссавців // Молодь та поступ біології: Збірник тез третьої Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів (23–27 квітня 2007 року, м. Львів). — Львів, 2007. — С. 285–286.

Bibliography

Korobchenko M. Long-year and seasonal dynamics of rabies epizooties in wild and domestic mammals // Youth and progress of biology: Abstracts of 3rd International scientific conference of students and post-graduates (23–27 April, 2007, Lviv). — Lviv, 2007. — P. 285–286. — (In Ukrainian).